

SPIS TREŚCI

1.	Informacje ogólne o Włoszech	3
1.1.	Informacje geograficzne	3
1.2.	Cechy charakterystyczne Włoch	3
1.3.	Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy	3
1.4.	Telefony alarmowe i informacyjne	4
1.5.	Adresy polskich placówek dyplomatycznych	4
1.6.	Adresy informacyjnych stron internetowych o Włoszech w języku angielskim	5
2.	Praca we Włoszech	6
2.1.	Podejmowanie pracy przez obywateli Polski we Włoszech	6
2.1.1.	Zasady dostępu obywateli Polski do włoskiego rynku pracy	6
2.1.2.	Prowadzenie własnej działalności gospodarczej we Włoszech	7
2.2.	Sposoby poszukiwania pracy we Włoszech	9
2.2.1.	Publiczne służby zatrudnienia	9
2.2.2.	Europejskie Służby Zatrudnienia EURES	10
2.2.3.	Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	10
2.2.4.	Prasa	11
2.2.5.	Inne sposoby poszukiwania pracy	11
2.2.6.	Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty – CV, list motywacyjny i inne)	11
2.3.	Warunki pracy	12
2.3.1.	Rodzaje umów o pracę	12
2.3.2.	Czas pracy	13
2.3.3.	Urlop wypoczynkowy	13
2.3.4.	Wynagrodzenie za pracę	13
2.4.	Podatki	14
2.4.1.	Podatek dochodowy od osób fizycznych	14
2.4.2.	Podatek VAT	15
2.4.3.	Inne podatki i opłaty lokalne	15
2.5.	Zabezpieczenie społeczne	16
2.5.1.	Świadczenia z ubezpieczeń społecznych – beneficjenci i warunki uzyskania	16
2.5.1.1.	Emerytura	16
2.5.1.2.	Świadczenia z tytułu choroby	17
2.5.1.3.	Świadczenia na wypadek macierzyństwa	17

2.5.1.4.	Renta z tytułu niezdolności do pracy	19
2.5.1.5.	Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	19
2.5.2.	Inne świadczenia socjalne – beneficjenci i warunki uzyskania	20
2.5.2.1.	Świadczenia rodzinne	20
2.5.2.2.	Świadczenia z tytułu bezrobocia	21
3.	Warunki życia	23
3.1.	Zakwaterowanie	23
3.2.	Prawo jazdy	24
3.3.	System edukacji	24
3.4.	Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych	26
3.5.	Kursy języka narodowego	27
3.6.	System opieki zdrowotnej	27
3.6.1.	Ogólne zasady dostępu do usług medycznych	27
3.6.2.	Ubezpieczenie zdrowotne	28
3.6.3.	Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych we Włoszech	28

1. Informacje ogólne o Włoszech

1.1. Informacje geograficzne

Republika Włoska to kraj położony na Półwyspie Apenińskim. Na północy naturalna granica, jaką są Alpy, oddziela Włochy od Francji, Szwajcarii, Austrii i Słowenii. Do Włoch należą też dwie duże wyspy śródziemnomorskie – Sycylia i Sardynia, a także wyspy Liparyjskie, Poncjańskie, Toksańskie i Pelagijskie. Wewnątrz terytorium Włoch znajdują się 2 enklawy: San Marino i Watykan. Do Włoch należy również mała enklawa Campione leżąca w Szwajcarii. Powierzchnia całkowita Włoch wynosi 301.277 km².

Klimat Włoch: lata są tu zwykle ciepłe i suche, a zimy łagodne. Istnieją jednak duże różnice pomiędzy regionami. Część północna kraju ma klimat bardziej umiarkowany, a południowa – bardziej śródziemnomorski. Lata są gorące i suche wzdłuż wybrzeży (zwłaszcza na Południu), a chłodne na obszarach górzystych, głównie w Alpach i Apeninach. Zimy są łagodne w południowej części kraju, od Rzymu w dół, ale na Północy bywają prawie tak mroźne, jak w innych krajach północnej półkuli, a czasami nawet sroższe, zwłaszcza w styczniu na nizinach Lombardii i Emilia-Romagna. W okresie letnim pojawia się ciepły i suchy wiatr – *sirocco*.

1.2. Cechy charakterystyczne Włoch

Ustrój demokratyczny, republika z dwuizbowym parlamentem (kadencja pięcioletnia): Izba Deputowanych (630 miejsc) i Senatem (315 miejsc). Władzę wykonawczą sprawuje rząd na czele z Premierem, powoływany przez Prezydenta. Głową państwa jest Prezydent wybierany na 7 letnią kadencję przez członków obu izb parlamentarnych i przedstawicieli regionalnych.

Podział administracyjny: Włochy podzielone są na 20 regionów (5 z nich na prawach szczególnych), 109 prowincji (z których 2 autonomiczne) i 8092 komun.

Największe miasta (liczba mieszkańców w tys., dane z 2001 r.): Rzym (stolica kraju) – 2623, Mediolan – 1189, Neapol – 1014, Turyn – 956, Palermo – 669, Genua – 629, Bolonia – 402, Florencja – 394, Katania – 371, Bari – 345, Wenecja – 321.

Włochy należą do najludniejszych państw Europy (zajmują pod tym względem 4 miejsce na kontynencie). Ludność ogółem wynosi 59,5 mln.

Posiadające niegdyś znaczny przyrost naturalny, Włochy obecnie borykają się ze spadkiem liczby ludności. Od lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku nasila się migracja z Albanii, krajów Afryki Północnej, głównie w poszukiwaniu pracy. Obecnie ponad 1,2 mln mieszkańców stanowią cudzoziemcy, w tym ponad 38 tys. Polaków.

Okolo 91% ludności Włoch stanowią katolicy. Z innych wyznań występują nieliczni protestanci i żydzi. Ponadto wśród emigrantów są liczni muzułmanie – w sumie ponad 250.000.

Językiem urzędowym jest język włoski. Innymi językami używanymi we Włoszech są: niemiecki (w regionie Trydent – Górna Adyga), francuski (niewielka mniejszość w regionie Valle d'Aosta) oraz słoweński (w okolicy Triestu i Gorycji).

Obowiązującą walutą Włoch jest euro (1 € = 100 centów), które 28 lutego 2002 r. zastąpiło dotychczasową jednostkę monetarną – 1 lir = 100 centesimów. Banknoty euro mają nominały 5, 10, 20, 50, 100, 200 i 500 euro, monety – 1 i 2 euro, 1, 2, 5, 10, 20 i 50 centów.

1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy

1 stycznia – Nowy Rok

Trzech Króli – 6 stycznia

Wielkanoc i Poniedziałek Wielkanocny – marzec/kwiecień

Dzień Wyzwolenia – 25 kwietnia

Święto Pracy – 1 maja

Rocznica ustanowienia Republiki – 2 czerwca

Ferragosto – 15 sierpnia

Wszystkich Świętych – 1 listopada

Święto Niepokalanego Poczęcia NMP – 8 grudnia

Boże Narodzenie – 25 grudnia

Santo Stefano (Świętego Stefana) – 26 grudnia

Święto Patrona Regionu

Jeśli któreś z tych świąt wypadają w niedzielę pracownik dostaje dodatkowe wynagrodzenie za ten dzień.

1.4. Telefony alarmowe i informacyjne

SOS – 113

Policja – 112

Straż pożarna – 115

Pomoc drogowa – 116

Pomoc medyczna – 118

Biuro numerów – 12

Międzynarodowe biuro numerów – 176

Ogólna informacja telefoniczna – 1800

Italcable – 17 90 (połączenia na koszt odbiorcy i telegramy)

Kierunkowy do Włoch to 39, dzwoniąc tam należy więc wybrać nr. 00 39, a potem nr abonenta.

Nr kierunkowy z Włoch do Polski to 00 48.

1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych we Włoszech

Ambasada RP

via P.P. Rubens 20, Monti Parioli 00197, Roma, Italia

tel. (centrala): (0 0390 6) 362 04 200,

tel. (sekretariat ambasadora): (0 0390 6) 362 04 204,

tel. (sekretariat wydziału politycznego): (0 039 6) 362 04 209,

tel. (attaché wojskowy): (0 0390 6) 362 04 219,

tel. (kancelaria): (0 0390 6) 362 04 231,

tel. (stały przedstawiciel RP przy FAO): (0 039 6) 362 04 237,

fax: (0 0390 6) 32 17 895

e-mail: polish.embassy@agora.stm.it

<http://www.ambasciatapolonia.it>

Wydział Konsularny

tel. (centrala): (0 0390 6) 362 04 300,
tel. (sekretariat wydziału) (0 039 6) 362 04 302

konsul@infopolonia.it

Konsulat RP w Mediolanie

Corso Vercelli, 56, 20145 Milano
tel.: (0 039 2) 48 01 89 78, 48 01 90 84, 48 01 93 12
fax: (0 039 2) 48 02 03 45
e-mail: milanokg@iol.it

[czynne w godzinach 9:00 – 16:30](#)

[Telefon dyżurny: 0039 335 56 85 786](#)

[Telefon dyżurny jest czynny w godzinach od 16:30 do 9:00 oraz w dni wolne od pracy. Służy do zgłoszeń w razie konieczności szybkiej interwencji Konsula, jak wypadki, zatrzymania, zgony, utrata dokumentów, pieniędzy itp. Konsul dyżurny nie udziela informacji.](#)

Konsulat RP w Genui

Konsul Honorowy: Giuseppe Taró (włoski, angielski, francuski, hiszpański)
via G. Alessi 10, 60 128 Genova, Italia
tel.: (0 039 10) 59 37 90
fax: (0 039 10) 59 25 08

Konsulat RP w Bolonii

Konsul Honorowy: Corrado Salustro (włoski)
Strada Maggiore 24, 40100 Bologna, Italia
tel.: (0 039 51) 22 89 09
fax: (0 039 51) 22 72 38

Konsulat RP w Bari

Konsul Honorowy: Domenico Centrone (włoski)
via Abbrescia 85, 70121 Bari, Italia
tel.: (0 039 80) 995 41 25, 995 72 02
fax: (0 039 80) 995 71 81

Ufficio Consolare dell'Ambasciata della Repubblica di Polonia in Italia

Via P.P.Rubens, 20, 00197 ROMA
tel.: (0 039 6) 362 04 300
fax: (0 039 6) 322 39 90
Orario di apertura al pubblico:
Lunedì-Mercoledì, Venerdì: 9.00–11.00, Giovedì 14.00–16.00
e-mail: ufficio.stampa@ambasciatapolonia.it
<http://www.consolatopolacco.it>

Istituto Polacco di Roma

Palazzo Blumenstihl

Via Vittorio Colonna, 1, 00193 ROMA
tel.: (0 039 6) 360 00 723
fax: (0 039 6) 36 000 721
e-mail: istituto.polacco@flashnet.it
<http://www.istitutopolacco.it>

Ufficio Economico-Commerciale dell'Ambasciata della Repubblica di Polonia in Italia

Via Olona, 2/4, 00198 ROMA

tel.: (0 039 6) 854 81 89, 854 11 28

fax: (0 039 6) 855 33 91

e-mail: info@infopolonia.it

<http://www.infopolonia.it>

1.6. Adresy informacyjnych stron internetowych o Włoszech w języku angielskim

<http://www.esteri.it/eng>

<http://www.italia.gov.it>

<http://www.it.yahoo.com>

<http://virgilio.it>

<http://libero.it>

<http://www.stranieriinitalia.com> - strona dla obcokrajowców we Włoszech

2. Praca we Włoszech

2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski we Włoszech

2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do włoskiego rynku pracy

Z dniem 31 lipca 2006 r. władze włoskie otworzyły rynek pracy dla obywateli polskich, wobec czego w celu podjęcia zatrudnienia nie jest już wymagane zezwolenie z urzędu pracy. Istnieje natomiast obowiązek meldunkowy (obowiązek ten dopełnia osoba, która udzieliła gościny zgłaszając w ciągu 48 godzin miejscowej policji fakt pobytu cudzoziemca pod wskazanym adresem). Osoby przebywające w celu innym niż turystyczny powinny w ciągu 8 dni od daty wjazdu zgłosić się w najbliższym komisariacie policji i złożyć wniosek o wydanie karty pobytu (*carta di soggiorno*) obywatela UE, jeśli ich pobyt we Włoszech przekroczy 90 dni. Trzeba mieć ze sobą następujące dokumenty:

- aktualny paszport lub dowód tożsamości,
- 2 zdjęcia paszportowe,
- wypełniony formularz,
- zaświadczenie o celu pobytu,
- zaświadczenie o ubezpieczeniu zdrowotnym,
- w przypadku łączenia rodzin dodatkowo akty stanu cywilnego przetłumaczone na język włoski.

Karta pobytu jest wydawana na okres 5 lat lub odpowiednio do celu pobytu (dla studentów na okres jednego roku). Pozwolenie na pobyt stały można uzyskać po 5 latach pobytu na podstawie karty pobytu obywatela UE. Dodatkowe informacje dostępne są na stronie: www.welfare.gov.it oraz <http://www.ambasciatapolonia.it> Informacji szczegółowych udziela również włoskie Ministerstwo Pracy i Polityk Społecznych:

Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali

Direzione Generale per l'Immigrazione
Via Fornovo 8 – 00192 Roma
Tel. 0636754780 (od 9.00 do 12.00)
Fax 0636754769
e-mail allargamentoue@welfare.gov.it

Wolne miejsca pracy we Włoszech można znaleźć w przemyśle chemicznym, opiece społecznej, ochronie zdrowia, edukacji, administracji, ubezpieczeniach, handlu detalicznym, rolnictwie. Polacy chętnie widziani są też w takich zawodach, jak: pielęgniarka, robotnik budowlany, pomoc domowa, opiekunka do dzieci. W sezonie czekają na Polaków oferty pracy przy zbiorze cytrusów i winogron, a także dla kucharzy. Pracę sezonową najłatwiej znaleźć: w nadmorskich miejscowościach (branża hotelarska i gastronomiczna); na południu kraju – na plantacjach warzyw i owoców; na północy kraju – w winnicach, sadach oraz w ośrodkach narciarskich. Polecane strony internetowe dotyczące pracy we Włoszech (niestety w języku włoskim): www.jobonline.it, www.stepstone.it, www.mercurius.it.

2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej we Włoszech

Działalność przedsiębiorstw we Włoszech regulowana jest przez Kodeks Prawa Cywilnego (*Codice Civile*) z 1942 r. z późniejszymi zmianami. 1 stycznia 2004 r. weszła w życie „reformacja systemu spółek kapitałowych i spółek spółdzielczych” (*Riforma organica della disciplina delle Società di capitali e delle Società Cooperative*). Wprowadza ona istotne i nowe regulacje do prawa rzeczowego, administracyjnego, procesowego i karnego. Więcej na ten temat na stronie:

http://www.infopolonia.it/reforma_prawa_spolek.html

Zakładanie i rejestracja spółki we Włoszech trwa około pięciu tygodni. Wszystkie osoby fizyczne i prawne prowadzące działalność gospodarczą we Włoszech muszą zostać zarejestrowane w lokalnych izbach przemysłowo-handlowo-rolniczych. Wykaz wszystkich izb można znaleźć na stronie www.camcom.it, przy czym składanie wszystkich dokumentów związanych z wpisem firmy do Rejestru Przedsiębiorstw jest możliwe wyłącznie drogą elektroniczną lub na nośniku elektronicznym po potwierdzeniu podpisem elektronicznym. W celu zarejestrowania działalności gospodarczej w tym systemie konieczne jest posiadanie specjalnej karty SMART, umożliwiającej składanie podpisu elektronicznego. Karty takie można otrzymać w biurach izb handlowych. Obowiązek rejestracji przedsiębiorstwa drogą elektroniczną nie obowiązuje przedsiębiorców indywidualnych oraz podmiotów jak np.: stowarzyszenia, przedstawicielstwa firm zagranicznych we Włoszech itp.

W stosunku do obywateli polskich, którzy zamierzają we Włoszech podjąć pracę na zasadzie samozatrudnienia nie ma żadnych ograniczeń. Mogą oni podjąć pracę na takich samych zasadach, jak pozostali obywatele UE. Polski przedsiębiorca – nim założy firmę – powinien starannie zbadać rynek. Praktyka dowodzi, że najlepiej radzą sobie polskie firmy, które wchodzi w kooperację z miejscowym partnerem. Dotyczy to produktów rolno-spożywczych, odzieżowych oraz szeroko pojętego podwykonawstwa. Rynek włoski jest niewątpliwie trudny, ale też bardzo atrakcyjny dla polskiego przedsiębiorcy. Obecnie rynek włoski stwarza duże szanse dla polskich firm z sektora usług, szczególnie budowlanych i transportowych. Więcej na ten temat na stronie: http://www.infopolonia.it/reforma_prawa_spolek.html.

Więcej informacji można uzyskać w:

- **Ambasadzie RP**

Via Rubens 20 - 00197 Roma
Tel.: + 39 06 3224 455; 06 3224597; 06 3224695
e-mail: polish.embassy@agora.stm.it
<http://www.ambasciatapolonia.it>

▪ **Wydział Ekonomiczno-Handlowy Ambasady RP**

Via Olona 2 – 00198 Roma
Tel.: +39 06 8541 128
e-mail: brhroma@micanet.it
<http://www.infopolonia.it>

Decydując się na świadczenie usług w innych państwach członkowskich UE, polscy przedsiębiorcy mogą także zwrócić się po fachową pomoc do:

- **punktu SOLVIT** – systemu nieformalnego rozwiązywania problemów na jakie napotykają przedsiębiorcy w ramach Rynku Wewnętrznego. Sprawę można zgłosić telefonicznie lub elektronicznie. Polski oddział SOLVITu kontaktuje się z SOLVITem w odpowiednim kraju, a ten z kolei wyjaśnia źródło problemów z administracją swojego kraju w terminie 10 tygodni przedstawia rozwiązanie.

SOLVIT w Polsce:

<http://www.solvit.gov.pl>
e-mail: solvit@mg.gov.pl
tel.: + 48 22 693 53 60

- **Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)**

<http://www.parp.gov.pl>
e-mail: doradca@parp.gov.pl
infolinia: 0 801 33 22 02

- **Euro Info Centres (EIC)** – stanowiących jeden z kluczowych elementów polityki wspierania małych i średnich przedsiębiorstw przez Komisję Europejską.

Centra takie istnieją przy różnych organizacjach wspierających rozwój gospodarczy, jak: izby przemysłowo-handlowe, agencje rozwoju regionalnego i inne ośrodki działające na zasadzie non-profit.

Przydatne adresy stron internetowych:

<http://www.europa.eu.int/comm/dgs/enterprise>

– Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Przedsiębiorczości

<http://www.camcom.it> – Camere di commercio – Izby handlowe

<http://www.unioncamere.it> – Unioncamere

2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia

Odpowiednikiem polskiego Ministerstwa Gospodarki i Pracy jest *MLPS* – *Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*. – www.welfare.gov.it.

Rolę urzędów pracy we Włoszech pełnią *Centri per l'Impiego*. Adresy poszczególnych urzędów pracy można znaleźć na stronie internetowej Związku Włoskich Prowincji – UPITEL (*Unione delle Province d'Itali*) www.upinet.it

2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES

Poszukując pracy, można także korzystać z bazy ofert pracy EURES, umieszczonej na stronach Europejskich Służb Zatrudnienia (<http://www.europa.eu.int/eures>) lub kontaktując się bezpośrednio z doradcą EURES, w Polsce lub we Włoszech.

Polscy doradcy EURES umiejscowieni są w Wojewódzkich Urzędach Pracy, a ich listę można znaleźć na stronie polskiego Serwisu EURES –

http://www.praca.gov.pl/eures/index.php?strona=doradcy_eures.

We Włoszech doradcy EURES są pracownikami urzędów pracy, organizacji pracodawców, członkami związków zawodowych i innych organizacji działających na rzecz zatrudnienia.

Na stronie serwisu EURES

<http://europa.eu.int/eures/main.jsp?catId=2598&level=3&acro=eures&lang=pl&parentId=3>

znajduje się wyszukiwarka doradców EURES z wszystkich krajów UE/EOG, wraz z ich pełnymi danymi adresowymi.

Osoby poszukujące pracy na terenie EU/EOG mogą też zostawić swoje dane w bazie CV EURES. Zarejestrowani w niej pracodawcy mogą przeszukiwać bazę pod kątem swoich wymagań i kontaktować się bezpośrednio z wybranymi kandydatami.

2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

Korzystając z usług i ofert pracy prezentowanych przez agencje pośrednictwa pracy za granicą, należy zawsze sprawdzić, czy dana jednostka znajduje się na liście licencjonowanych agencji, tj. takich, które posiadają upoważnienie Ministra do wysyłania obywateli polskich do pracy za granicą. Spis licencjonowanych polskich agencji pośrednictwa pracy za granicą znajduje się na stronie: www.kraz.praca.gov.pl lub w wojewódzkich urzędach pracy.

Włoskie agencje, prowadzące legalne rekrutacje na terenie Polski, muszą posiadać oddział na terenie naszego kraju – licencjonowany przez MPIPS.

Legalność agencji na terenie Włoch możemy sprawdzić na stronie włoskiego ministerstwa pracy – <http://www.welfare.gov.it/>

Należy pamiętać, że legalnie działający pośrednik nie może brać pieniędzy od przyszłych pracowników, ponieważ dostaje wynagrodzenie od pracodawcy, za przeprowadzoną rekrutację.

Ponadto agencja ma obowiązek zawarcia z osobą kierowaną do pracy umowy cywilno-prawnej, w której dokładnie zdefiniowany jest:

- pracodawca zagraniczny,
- okres, na jaki zawarta jest umowa,
- rodzaj i warunki pracy,
- przysługujące świadczenia socjalne,
- zasady i warunki ubezpieczenia,

- obowiązki i uprawnienia osoby kierowanej do pracy oraz pracodawcy,
- opłaty pobierane w związku ze skierowaniem do pracy za granicą (np. koszty przejazdu, kursu językowego czy tłumaczenia dokumentów, itp.).

2.2.4. Prasa

Znaczna liczba ofert pracy zamieszczana jest na łamach dzienników i innych gazet, a większość – także na ich stronach internetowych. Najpopularniejszymi we Włoszech są: „Corriere Della Sera” (<http://www.corriere.it>), „La Repubblica” (<http://www.repubblica.it>), „La Stampa” (www.lastampa.it), „Italia Oggi” (www.italiaoggi.it).

Osoby z wysokimi kwalifikacjami powinny śledzić ogłoszenia zamieszczane na łamach ekonomicznego dziennika „Il Sole/24 Ore” (<http://www.ilsole24ore.com>).

Oferty pracy skierowane do osób niewykwalifikowanych publikowane są przez tygodnik „Secondamano” (<http://www.secondamano.it/lavoro&corsi>).

2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy

Najpopularniejsze włoskie portale internetowe dotyczące poszukiwania pracy:

<http://www.jobpilot.it>, <http://www.jobonline.it>, <http://www.stepstone.it>, <http://www.bancalavoro.it>

– oferty pracy dla agentów i sprzedawców,

<http://www.cambiolavoro.com> – ogłoszenia i oferty dla osób, które chcą zmienić pracę,

<http://www.disabili.it> – portal dla osób niepełnosprawnych,

<http://www.handimpresa.it> – bank ofert dla osób niepełnosprawnych,

<http://www.kataweb.it/lavoro> – ogłoszenia pochodzące z gazety „La Repubblica”,

<http://www.studenti.it> – strona dla studentów, z ofertami i informacjami dotyczącymi pracy i nauki,

<http://www.sintexselezione.it> – ogłoszenia z regionu Lombardii (dostępna również w wersji angielskojęzycznej),

<http://www.leccolavoro.it> – ogłoszenia z regionu Lecco,

<http://www.bancalavoro.it> – portal internetowy z informacjami dotyczącymi rynku pracy,

<http://www.cliccalavoro.it>, <http://www.interinaleitalia.it> – portal z ofertami pracy tymczasowej,

<http://www.tomware.it/webs/sisifo.nsf> – system informacyjny SISIFO dotyczący pracy sezonowej,

<http://www.stepstone.it>

Informacje na temat staży i innych możliwości aktywności na rynku pracy:

<http://www.europa.eu.int/comm/stages> – strona KE,

2.2.6. Ubieganie się o pracę (wymagane dokumenty – CV, list motywacyjny i inne)

CV – Curriculum Vitae

Przygotowanie CV we Włoszech nie podlega żadnym sztywnym regułom. Generalnie chodzi o to, aby dokument był napisany w odpowiedzi na zapotrzebowanie na konkretne stanowisko. Warto jednak przestrzegać kilku podstawowych zasad dotyczących formy CV: dokument powinien być napisany odręcznie, na białym papierze formatu A4, a jego długość nie powinna przekraczać 2 stron. CV może być napisane w porządku chronologicznym lub nie, i powinno zawierać wszystkie podstawowe dane o kandydacie, ze szczególnym uwzględnieniem informacji

dotyczących wykształcenia, doświadczenia oraz poziomu umiejętności informatycznych i językowych.

List motywacyjny

List motywacyjny powinien być również napisany odręcznie, na białym papierze formatu A4 i nie powinien przekraczać 1 strony. Do listu we Włoszech nie dołącza się żadnych innych dokumentów, kopii (lub oryginałów) dyplomów czy referencji. Powinny one być przedstawione pracodawcy podczas ewentualnej rozmowy kwalifikacyjnej.

Formularze aplikacyjne

Wypełnienie tego typu dokumentów wymagane jest zwykle w przypadku rekrutacji w dużych przedsiębiorstwach lub konkursach na stanowiska administracyjne. Zwykle można je znaleźć na stronach internetowych i po wypełnieniu odesłać e-mailem, faxem lub pocztą. Formularz zawiera takie same informacje jak CV, ale są one umieszczone w określonym porządku. Pytania nie mogą dotyczyć wyznania religijnego, przynależności partyjnych, sytuacji osobistej lub rodzinnej kandydata, a także stanu jego zdrowia. Nie ma potrzeby dołączania do Formularza CV, listu motywacyjnego czy innych dokumentów potwierdzających wykształcenie lub kwalifikacje.

Rozmowa kwalifikacyjna

Klasyczna rozmowa kwalifikacyjna jest najczęściej stosowaną przez włoskich pracodawców metodą selekcji kandydatów do pracy. W jej trakcie pracodawca nie może poruszać kwestii wyznania religijnego kandydata, sympatii czy przynależności politycznych, stanu cywilnego, ewentualnej ciąży czy szczegółów dotyczących sytuacji rodzinnej. Zakazane są także wszelkie przejawy dyskryminacji kandydata ze względu na płeć, rasę czy narodowość.

Inną, coraz bardziej popularną metodą rekrutacji pracowników, są testy, które sprawdzają się zwłaszcza w przypadku dużej liczby kandydatów do pracy. Testy pozwalają ocenić zgodność profilu kandydata z wymaganym przez pracodawcę. Stosuje się różne typy testów psychologicznych: na inteligencję, logiczno-matematyczne, zdolności, umiejętności, motywacji oraz osobowości. Bardzo często testom towarzyszą również testy i zadania sprawdzające wiedzę teoretyczną i praktyczną kandydatów.

Staże i praktyki zawodowe

Praktyki/staże zawodowe są obecnie jedną z najpopularniejszych metod zdobywania przez młodych ludzi doświadczenia zawodowego i doskonalenia kwalifikacji, a dla firm/pracodawców jednym ze sposobów poznania kandydatów do pracy.

Przed wyjazdem na staż należy:

- Mieć pisemne potwierdzenie od pracodawcy, u którego ma się odbyć szkolenie, wraz z datą jego rozpoczęcia i zakończenia. Znać przedmiot i warunki praktyki/stażu oraz nazwisko opiekuna ze strony pracodawcy
- Mieć umowę o staż/ praktykę, podpisaną przez wszystkie zainteresowane strony (uniwersytet/instytucja pełniąca funkcję promotora, pracodawca, kandydat)
- Mieć umowę ubezpieczenia z numerem polisy i telefonami kontaktowymi w nagłych wypadkach
- Mieć podstawowe i praktyczne informacje na temat kraju/miasta, w którym odbywać będziemy praktykę (klimat, kultura, koszty utrzymania)

- Znać szczegóły zakwaterowania (dokładny adres) i koszty transportu

Programy praktyk i staży:

- Leonardo Da Vinci – szczegółowe informacje na temat programu, wykaz Krajowych Agencji i adresy stron internetowych, w różnych językach, znaleźć można na stronie: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2_en.html
- Eurodyssee – <http://eurodysse.net>
- Sezame – <https://www.agriplanete.com>
- Iaeste – <http://www.iaeste.org>
- Best – <http://www.best.eu.org>
- Aiesec – <http://www.aiesec.org>
- Ifmsa – <http://www.ifmsa.org>

2.3. Warunki pracy

2.3.1. Rodzaje umów o pracę

Generalnie, umowa o pracę we Włoszech jest zwykle podpisywana na czas nieokreślony, ale w szczególnych przypadkach, spowodowanych np. czynnikami technicznymi czy organizacyjnymi, możliwe jest zawarcie również umowy terminowej.

Umowa na czas określony musi być zawarta na piśmie i powinna precyzować dokładny czas i termin wygaśnięcia.

Każda umowa o pracę, na czas określony lub nieokreślony może być poprzedzona okresem próbnym.

Podpisanie umowy na czas określony dopuszczalne jest zwykle z powodów technicznych, organizacyjnych, lub w zastępstwie pracownika, przy czym umowa ta powinna precyzować w jasny sposób powody jej zawarcia. Kopia podpisanej umowy powinna być dostarczona pracownikowi w terminie do 5 dni od rozpoczęcia pracy.

Umowa na czas określony może być wznowiona tylko jeden raz, za zgodą pracownika oraz pod warunkiem, że pierwsza umowa była zawarta na okres krótszy niż 3 lata; tylko w takim wypadku, całkowity czas obowiązywania umowy, razem z jej jednokrotnym przedłużeniem, nie powinien przekroczyć 3 lat.

Prawo włoskie dopuszcza przedłużenie umowy na czas określony (zarówno pierwszej jak i odnowionej) po wyznaczonym terminie, z zachowaniem pewnych ograniczeń – w czasie maksymalnie 20 dni w przypadku umowy zawartej na okres do 6 miesięcy, i do 30 dni w przypadku umowy zawartej na okres dłuższy niż 6 miesięcy. Pracodawca jest zobowiązany do wypłacania pracownikowi dodatku do wynagrodzenia za każdy dzień przekraczający termin umowy (dodatek równy wysokości 20% wynagrodzenia za 10 pierwszych dni i 40% począwszy od 11 dnia). Jeśli praca będzie wykonywana po upływie wyżej wspomnianych terminów, umowa o pracę będzie automatycznie uważana za umowę na czas nieokreślony.

Nowa umowa o pracę na czas określony może być podpisana ponownie z tym samym pracownikiem, jeśli od momentu wygaśnięcia pierwszej umowy upłynęło przynajmniej 10 dni (w przypadku umowy zawartej na okres krótszy niż 6 miesięcy) oraz 20 dni w przypadku umowy zawartej na okres powyżej 6 miesięcy. Nie respektowanie tych okresów przez pracodawcę powoduje automatyczne uznanie drugiej umowy za umowę na czas nieokreślony.

2.3.2. Czas pracy

We Włoszech maksymalny czas pracy nie może przekraczać limitów określonych przez prawo i umowy zbiorowe.

Godziny pracy w sektorze publicznym i prywatnym regulowane są Dekretem nr 66 z dnia 8 kwietnia 2003 r. Regulacje te stosuje się do wszystkich typów aktywności zawodowej, publicznych lub prywatnych, z wyjątkiem górników, personelu zatrudnionego na statkach i samolotach, kierowców ciężarówek oraz pracowników szkół.

Generalnie tygodniowy czas pracy we Włoszech nie może przekroczyć 48 godzin, łącznie z godzinami nadliczbowymi (40 godz. pracy/tydzień + maksymalnie 8 nadgodzin). Wyjątkiem są niektóre sektory podlegające specjalnym uregulowaniom prawnym z powodu szczególnego charakteru aktywności (np. marynarze, piloci, kierowcy ciężarówek).

Praca w nadgodzinach regulowana jest umową zbiorową. W przypadku braku takiej umowy, praca w ramach godzin nadliczbowych regulowana jest umową pomiędzy pracodawcą i pracownikiem, w wymiarze maksymalnym 250 nadgodzin rocznie.

Każdy pracownik ma prawo do ciągłej, 11-godzinnej przerwy na odpoczynek pomiędzy kolejnym dniem pracy, a raz na tydzień do 24-godzinnej przerwy, zwykle obejmującej niedzielę.

Pracownikowi należy się przerwa jeżeli czas pracy przekracza 6 godzin.

Poprzez pracę w nocy rozumie się pracę wykonywaną przez przynajmniej 7 następujących po sobie godzin, rozciągających się pomiędzy północą a 5 rano. Pracy w nocy bezwzględnie nie mogą wykonywać kobiety w ciąży, od momentu stwierdzenia ciąży, do pierwszych urodzin dziecka. Do pracy w godzinach nocnych nie są także zobligowani: kobieta, która wychowuje dziecko w wieku do lat 3 lub ojciec dziecka, pracownica lub pracownik samotnie wychowujący dziecko do lat 12 mieszkające w tym samym domu, pracownik lub pracownica mający pod opieką osobę niepełnosprawną.

2.3.3. Urlop wypoczynkowy

W trakcie roku pracownikowi przysługują ustawowo 20 dni urlopu wypoczynkowego, który nie może być zastąpiony odszkodowaniem z tytułu niewykorzystanego urlopu, za wyjątkiem sytuacji, kiedy zostaje przerwany stosunek pracy. Dodatkowo każdy pracownik ma prawo do 10 dni świątecznych wolnych od pracy.

2.3.4. Wynagrodzenie za pracę

Włoskie prawo nie określa jasno wysokości minimalnego wynagrodzenia. Jego wysokość zależy od zbiorowych uzgodnień i jest ustalana odrębnie dla każdego sektora aktywności zawodowej. Wynagrodzenie może być ustalone na poziomie kraju lub na poziomie regionalnym (na podstawie umowy między związkami zawodowymi).

Za pracę w dni świąteczne pracownicy otrzymują podwójną stawkę wynagrodzenia.

Przykładowe stawki wynagrodzenia za pracę: dyrektor fabryki – 5004 euro/miesiąc, specjalista ds. administracji – 1118 euro/miesiąc, główny księgowy – 1866 euro/miesiąc, analityk informatyk – 2144 euro/miesiąc, redaktor naczelny gazety – 2263 euro/miesiąc, pracownik działu administracji w wydawnictwie – 10 euro/godzinę, tłumacz przysięgły polsko-włoski, pracujący na zlecenie

sądu – ok. 30 euro/strona tekstu, lekarz na stypendium specjalizacyjnym – ok. 900 euro/miesiąc, lekarz konsultant – ok. 1500 euro/miesiąc, telemarketer – ok. 10 euro/godzinę, kelner w pubie – 6–7 euro/godzinę, monter basenów ogrodowych – ok. 900 euro/miesiąc, pomoc domowa – ok. 600 euro + wyżywienie i mieszkanie, robotnik na budowie – od 50 do 100 euro/dzień, studentka opiekująca się dzieckiem – ok. 180 euro/tydzień (ok. 20 godzin tygodniowo).

Praca w nadgodzinach jest wynagradzana dodatkowo. Przykładowo dla branży mechanicznej:

- pierwsze dwie nadgodziny + 25%, następne + 35%
- przy pracy zmianowej w święta + 55%
- przy pracy zmianowej w nocy w święta + 75%

2.4. Podatki

2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych

Podatek dochodowy od osób fizycznych IRE – podatek ten zastępuje dotychczasowy podatek dochodowy od osób fizycznych IRPEF.

Podlegają opodatkowaniu:

- osoby fizyczne (mające domicyl podatkowy we Włoszech lub za granicą),
- spółki komandytowe, spółki jawne (domicyl podatkowy we Włoszech lub za granicą),
- instytucje nie prowadzące działalności handlowej (domicyl podatkowy we Włoszech lub za granicą).

Podatek IRE płaci się od dochodów uzyskanych:

- z majątków ziemskich,
- z kapitału,
- ze stosunku pracy i stosunków pokrewnych,
- z samozatrudnienia i stosunków pokrewnych,
- z działalności gospodarczej,
- z tytułu wykonywania wolnych zawodów
- inne gdzie indziej nie sklasyfikowane.

Podmioty mające stały domicyl podatkowy we Włoszech płacą podatek od dochodów uzyskanych gdziekolwiek (*world wide income tax*); dla podmiotów mających stały domicyl podatkowy za granicą, podatek dochodowy stosuje się tylko od dochodów uzyskanych we Włoszech.

Należy zasygnalizować, iż zgodnie z założeniami reformy podatkowej, system odliczania od podstawy opodatkowania/dochodu zastępuje stopniowo odliczanie od podatku. Przejawem tego jest wprowadzenie tzw. *no tax family*.

Stawki

Podstawa obliczenia podatku IRPEF 2004			Podatek wynosi
ponad	do		
	15.000	23%	23% od całości przychodu
15.000	29.000	29%	3.450+29% nadwyżki ponad 15.000
29.000	32.600	31%	7.510 + 31% nadwyżki ponad 29.000
32.600	70.000	39%	8.626+39% nadwyżki ponad 32.600
70.000		45%	23.212 +45% nadwyżki ponad 70.000

Podstawa obliczenia podatku RPE 20051			Podatek wynosi
ponad	do		
	26.000	23%	23% od całości przychodu
26.000	33.500	33%	5.980 +33% nadwyżki ponad 26.000
33.500	100.000	39%	8.455 + 39% nadwyżki ponad 33.500
100.000		43%	34.390 +43% nadwyżki ponad 100.000

Należy podkreślić, iż w przypadku przychodu ponad 100.000 EUR 4% z 43% stanowi tzw. składkę etyczną *contributo di solidarietà*.

Dla osób fizycznych przepisy określają próg do wysokości którego nie stosuje się podatku dochodowego („no tax area”).

Codice Fiscale – Numer Identyfikacji Podatkowej

Codice Fiscale jest odpowiednikiem polskiego Numeru Identyfikacji Podatkowej. Służy identyfikacji podmiotów w celach podatkowych. W odróżnieniu do Polski jest on jednak wymagany w innych sytuacjach np.:

- jest on niezbędny dla zarejestrowania się w Publicznej Służbie Zdrowia
- posiadanie tego numeru jest warunkiem zatrudnienia jako pracownika najemnego
- jest również warunkiem rozpoczęcia samodzielnej działalności gospodarczej
- oraz zawarcia jakiegokolwiek umowy (wynajem, sprzedaż)
- niezbędny przy otwieraniu konta bankowego

W celu uzyskania Codice Fiscale należy zgłosić się do jednego z biur Ministerstwa Gospodarki i Finansów oraz wypełnić wymagany formularz. Adresu biur znajdują się na www1.agenziaentrate.it/indirizzi/agenzia/uffici_locali/index.htm - 23k

Do uzyskania Codice Fiscale wystarczy ważny dowód stwierdzający tożsamość osoby starającej się. Procedura jest darmowa i automatyczna. Numer zostaje wydany od razu.

Dochody no tax area

dochód z nieruchomości, podobne	3,000,00 EUR
praca najemna	7.500,00 EUR
emeryci	7.000,00 EUR
samoatrudnienie	4.500,00 EUR

Od 2005 r. została wprowadzona także tzw. „no tax family” (ulga podatkowa naliczana od podstawy opodatkowania dla pozostających na utrzymaniu współmałżonków oraz dzieci). Podobnie funkcjonująca ulga została wprowadzona z tytułu zatrudnienia pomocy domowych.

W 2005 r. przechodząc ze starego podatku IRPEF do nowego podatku IRE przewiduje się stosowanie klauzuli ochronnej, która gwarantuje, że osoby dla których nowy system okazał się mniej korzystny, mogą w okresie przejściowym zastosować przepisy obowiązujące w roku podatkowym 2004, jeśli są korzystniejsze.

Opodatkowanie Polaków we Włoszech

Podstawowa zasada polskiego prawa podatkowego mówi, że każdy podatnik rozlicza się z fiskusem tam, gdzie mieszka. Polaków zamieszkałych na stałe we Włoszech obowiązuje tzw. Metoda wyłączenia z progresją, zgodnie z którą dochód uzyskany za granicą jest w Polsce zwolniony z podatku.

Wykaz obowiązujących umów bilateralnych między Polską a innymi krajami zamieszczony jest na stronie internetowej Ministerstwa Finansów www.mf.gov.pl, na której można też znaleźć broszurę pt. „Opodatkowanie dochodów z pracy najemnej wykonywanej za granicą”

2.4.2. Podatek VAT

Podatek VAT – Imposta sul Valore Aggiunto IVA we Włoszech jest obowiązkowy dla każdego rodzaju działalności wykonywanej we Włoszech. Przedsiębiorca na początku swojej działalności powinien skontaktować się z odpowiednim biurem, gdzie następnie otrzyma numer dla potrzeb VAT. Firmy indywidualne mogą ubiegać się o numer VAT w oddziałach odpowiednich instytucji w swoich regionach, a korporacje w miejscu, gdzie korporacja ma zarejestrowaną siedzibę.

Stawka podstawowa podatku od towarów i usług wynosi 20%. Na wybrane produkty i usługi obowiązują niższe stawki tego podatku. Stawką zredukowaną 10% objęte są usługi telekomunikacyjne państwowe, tekstylia, obuwie, transport pasażerski, usługi hotelowe. Stawka super zredukowana 4% nałożona jest na niektóre artykuły spożywcze, produkty farmaceutyczne, wyposażenie medyczne, a stawka zerowa obejmuje transport publiczny, aparaty ortopedyczne, usługi medyczne i stomatologiczne.

Prawo włoskie nie przewiduje natomiast zwolnień podmiotowych, oznacza to iż wszyscy przedsiębiorcy bez względu na wielkość rocznych obrotów podlegają obowiązkowej rejestracji na potrzeby podatku VAT.

Więcej informacji można uzyskać w lokalnym biurze – Ufficio Provinciale Imposta sul Valore Aggiunto.

2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne

Imposta comunale Immobili ICI – podatek od posiadanej nieruchomości, w wysokości od 0,4% do 0,7%

Tassa Rifiuti Soldi Urbani TARSU – podatek od wywozu nieczystości

Tassa Occupazione Spazi ed Aree Pubbliche TOSAP – podatek od zajmowanej powierzchni publicznej

Imposta sul Reddito delle Persone Giuridiche IRPEG – podatek dochodowy od osób prawnych

Podatek akcyzowy – tym podatkiem objęte są towary takie, jak: alkohole, papierosy, benzyna, samochody

Podatek majątkowy – we Włoszech podatek od majątku obciąża jedynie osoby prawne i wynosi 0,75%. W skład podatku od obrotu majątkiem wchodzi opłaty od nabycia nieruchomości i od obrotu kapitału, np. podatek giełdowy, od weksli, od umów o pożyczkę oraz ubezpieczeniowy. Pobór ich jest bardzo prosty i zazwyczaj ma formę znaczka bądź stempla, jest to więc forma naszej opłaty skarbowej.

Więcej informacji na temat podatków znajduje się na stronie Ministerstwa Finansów:

<http://www.mef.gov.it/welcome.asp> oraz na stronach Departamentu Polityki Fiskalnej:
<http://www.finanze.it>

2.5. Zabezpieczenie społeczne

2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych – beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.1.1. Emerytura

Emerytura dla pracowników

Emeryturę otrzymuje się po osiągnięciu wieku minimalnego. Od stycznia 2000 r. został on ustalony na 65 lat dla mężczyzn i 60 lat dla kobiet. Od stycznia 2001 r. wymagany okres składkowy wynosi 20 lat. Istnieją trzy systemy obliczania: dla osób, które rozpoczęły pracę od 1 stycznia 1996 r. włącznie emerytura jest obliczana na podstawie systemu „składkowego”; dla osób, które 31 grudnia 1995 r. pracowały przez od najmniej 18 lat, emerytura jest obliczana na podstawie systemu „redystrybucyjnego”; dla osób, które 31 grudnia 1995 r. pracowały od mniej niż 18 lat, emerytura jest obliczana w oparciu o system „mieszany” (redystrybucyjny i składkowy).

Kwota minimalna – emerytura może być wypłacana, jeżeli jej kwota jest niższa od kwoty dodatku socjalnego, plus 20%. Tej minimalnej kwoty nie trzeba przestrzegać w przypadku pracowników mających co najmniej 65 lat.

Emerytura dla osób pracujących na własny rachunek (na zasadach samozatrudnienia)

Emerytura dla osób pracujących na własny rachunek jest uzyskiwana po osiągnięciu wieku minimalnego – 65 lat dla mężczyzn i 60 lat dla kobiet; a także po spełnieniu wymogu dotyczącego okresu składkowego, który, od 2001 r. wynosi 20 lat. Istnieją trzy systemy obliczania: dla osób zatrudnionych od 1 stycznia 1996 r. włącznie, emerytura jest obliczana na podstawie systemu „składkowego”; dla osób, które 31 grudnia 1995 r. pracowały od co najmniej 18 lat, emerytura jest obliczana na podstawie systemu „redystrybucyjnego”. Dla osób, które 31 grudnia 1995 r. pracowały od mniej niż 18 lat, emerytura jest obliczana w oparciu o system „mieszany” (redystrybucyjny i składkowy).

Kwota minimalna – emerytura może być wypłacana, jeżeli jej kwota jest niższa od kwoty dodatku socjalnego, plus 20%. Tej minimalnej kwoty nie trzeba przestrzegać w przypadku pracowników mających co najmniej 65 lat. W przypadku emerytur wypłacanych na podstawie systemu składkowego, wymogi dotyczące uzupełniania emerytury minimalnej nie mają zastosowania.

Dla osób samozatrudnionych nie ma wymogu zaprzestania prowadzenia działalności by starać się o przyznanie emerytury. Wymagany jest wiek 58 lat, oraz 35 lat pracy, bądź 40 lat pracy bez względu na wiek wnioskującego.

2.5.1.2. System ubezpieczeń - Świadczenia z tytułu choroby

Ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkowe dla wszystkich. Dostęp do narodowego systemu zdrowotnego następuje poprzez zwrócenie się do lokalnej jednostki medycznej AUSL o nadanie narodowego numeru zdrowotnego. Kolejnym krokiem jest wybór lekarza ogólnego, który gwarantuje dostęp do różnego rodzaju świadczeń medycznych (w większości bezpłatnych). Aby móc korzystać ze świadczeń zdrowotnych, należy przekazać kartę EKUZ (Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego) do USL, a następnie uzyskać zaświadczenie o uprawnieniu do świadczeń. Jeśli nastąpi konieczność hospitalizacji lekarz wydaje zaświadczenie, które najczęściej uprawnia do leczenia po obniżonej cenie. Następnie zaświadczenie to należy zanieść do USL w celu zatwierdzenia.

Pracownik, który zachorował, ma prawo, w granicach określonych w układzie zbiorowym, zachować swoją pracę i otrzymywać pensję. Pracownik nieobecny z powodu choroby musi niezwłocznie udać się do lekarza, który wystawi zaświadczenie określające diagnozę oraz prognozę dopuszczalnego okresu nieobecności. Kopie zaświadczenia należy przesłać do właściwego lokalnego urzędu zdrowia (Azienda Sanitaria Locale) (ASL) oraz do pracodawcy danego pracownika, w ciągu dwóch dni od wystawienia. Pracodawca może zwrócić się do ASL o przeprowadzenie badań, nawet w domu pacjenta; mogą one być przeprowadzane pomiędzy 10.00 a 12.00 oraz pomiędzy 17.00 a 19.00. Jeżeli pracownik jest nieobecny bez usprawiedliwienia, tj. jeżeli opuścił dom z przyczyn innych niż wizyta u lekarza, pogrzeb, wypadek, konkurs publiczny lub postępowanie prawne, Krajowy Urząd Ubezpieczeń Społecznych (Istituto Nazionale di Previdenza Sociale) (INPS) może zawiesić wypłatę świadczeń na okres do 10 dni oraz zmniejszyć te świadczenia o 50% przez pozostałą liczbę dni nieobecności. Każda umowa przewiduje maksymalną liczbę dni absencji z powodu choroby, a pracodawca ma podstawę do zwolnienia pracownika, jeżeli jest nieobecny przez dłuższy okres.

Płatności z przyczyn zdrowotnych. Pracownikom w przypadku choroby wypłacane jest począwszy od czwartego dnia, świadczenie rekompensacyjne. Pierwsze trzy dni nie są płatne.

Świadczenie to przysługuje osobom w sektorze prywatnym oraz pracownikom w sektorach usług (z wyłączeniem handlu), bezrobotnym oraz osobom zawieszonym w pracy (należącym do powyższych kategorii), pod warunkiem, że ich stosunek zatrudnienia wygasł lub został zawieszony nie więcej niż 60 dni przed rozpoczęciem się choroby.

W przypadku osób na umowach na czas określony, prawo do świadczeń chorobowych wygasa jednocześnie z wygaśnięciem stosunku pracy.

Świadczenie chorobowe przysługuje za okresy nie dłuższe niż 180 dni w roku kalendarzowym.

W jaki sposób je uzyskać? Pracownik musi uzyskać zaświadczenie medyczne sporządzone w dwóch kopiach przez lekarza prowadzącego leczenie i musi, w ciągu dwóch dni, przesłać ich kopie do właściwego INPS (ze względu na miejsce stałego zamieszkania), a także jego kopię pracodawcy.

Świadczenie nie przysługuje za dni stracone w okresie przesyłania zaświadczenia medycznego lub gdy pracownik jest nieobecny bez usprawiedliwienia na badaniach wizytacyjnych przeprowadzanych przez INPS lub ASL. W takich przypadkach, przepis przewiduje całkowitą utratę prawa do świadczeń

przez okres maksymalnie 10 dni. W przypadku drugiej nieusprawiedliwionej nieobecności, świadczenie zostanie zmniejszone o 50% przez pozostałą część okresu choroby.

Dla większości kategorii, kwota jest równa 50% średniego dziennego świadczenia przez pierwsze 20 dni choroby; 66% przez kolejne dni spowodowane tą samą chorobą lub jej nawrotem. Świadczenie jest wypłacane przez pracodawcę w naturze, a następnie dokonuje on odpowiedniej korekty składek należnych INPS.

Świadczenie jest jednak wypłacane bezpośrednio przez INPS osobom bezrobotnym oraz zawieszonym w pracy, które nie otrzymują dodatku uzupełniającego wynagrodzenia, osobom dla których płatność jest ograniczona do płatności dla pracowników rolnych oraz pracownikom zatrudnionym na umowę o pracę na czas określony dla prac sezonowych.

2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa

Aby otrzymać zasiłek macierzyński we Włoszech, musisz być rezydentką, pracować dla spółki lub na własny rachunek, przed rozpoczęciem obowiązkowego urlopu macierzyńskiego i opłacać wcześniej związane z tym składki.

Świadczenia ogólne

Opieka medyczna, ogólna lub specjalistyczna w zakładach publicznych lub prywatnych. W przypadku niektórych terapii, w odniesieniu do których obowiązują granice dochodu, może być wymagana zapłata opłat za recepty.

Urlop macierzyński i świadczenie finansowe

Obowiązkowy urlop macierzyński rozpoczyna się na dwa miesiące przed przewidywaną datą porodu, a kończy na trzy miesiące po urodzeniu dziecka. W niektórych sytuacjach, może on nawet rozpocząć się na miesiąc przed porodem i w konsekwencji zakończyć cztery miesiące po urodzeniu dziecka, chyba że wystąpią problemy ze zdrowiem matki lub dziecka (potwierdzone przez lekarzy). Jeżeli poród wystąpi wcześniej przed oszacowaną datą, niewykorzystany okres obowiązkowego urlopu macierzyńskiego przed urodzeniem jest dodawany do okresu obowiązkowego urlopu macierzyńskiego po porodzie. Dana pracownica jest zobowiązana przedstawić zaświadczenie potwierdzające datę porodu w ciągu 30 dni. Będzie ona uprawniona do otrzymania obowiązkowego urlopu macierzyńskiego po upływie trzech miesięcy od urodzin dziecka. Do urlopu uprawniony jest także ojciec, w przypadku śmierci lub poważnej choroby matki lub w przypadku porzucenia dziecka, bądź w przypadku przyznania wyłącznej opieki nad dzieckiem ojcu. W okresie obowiązkowego urlopu macierzyńskiego, wypłacane jest świadczenie równe 80% płacy (także dla małżonka, jedynie przez trzy miesiące i równe 80% średniej łącznej płacy dziennej).

Gdy dziecko do 3 roku życia zachoruje - rodzicom przysługuje urlop na czas choroby dziecka. Jeśli jest w wieku 3-8 lat, rodzicom przysługuje 5 dni wolnych od pracy (w przeciągu całego roku).

Opcjonalny urlop macierzyński

Samotni rodzice mają prawo do opcjonalnego urlopu macierzyńskiego przez sześć miesięcy (siedem w przypadku ojca), w ciągu pierwszych ośmiu lat życia dziecka; jeżeli oboje wystąpią o urlop macierzyński, łączny okres przypadający na oboje rodziców wyniesie 10 miesięcy (ulegający podwyższeniu do 11, jeżeli ojciec przejmie opiekę na ostatnie trzy miesiące). W przypadku adopcji i zapewniania rodziny zastępczej w okresie zanim dziecko osiągnie 12 rok życia, okres wydłużenia będzie taki sam, z opcją wystąpienia o urlop macierzyński w ciągu trzech lat od wprowadzenia do rodziny dziecka w wieku pomiędzy szóstym a dwunastym rokiem życia. Świadczenie wynosi 30%

pensji i jest przyznawane do czasu osiągnięcia przez dziecko trzeciego roku życia, na okres sześciu miesięcy na oboje rodziców. Świadczenia należne za wszelkie późniejsze okresy będą podlegały szczególnym wymogom w zakresie dochodów.

Dodatek macierzyński INPS

Dodatek przysługuje matkom będącym obywatelkami Włoch, obywatelkami Wspólnoty oraz osobami, które nie są obywatelkami Wspólnoty, posiadającymi zezwolenie na pobyt, które nie pracują w momencie narodzin dziecka lub przyjęcia dziecka do rodziny. Całość dodatku przysługuje osobie, która nie otrzymała żadnego świadczenia, natomiast kwota równa różnicy osobie, która otrzymuje już niższe świadczenie. Dodatek przysługuje, jeżeli pracownica otrzymuje już jakąś formę świadczenia z ubezpieczenia społecznego i opłacała składki przez co najmniej trzy miesiące pomiędzy 9-tym a 18-tym miesiącem poprzedzającym urodzenie dziecka lub przyjęcie dziecka do rodziny; matka była poprzednio zatrudniona (obecnie bezrobotna), pod warunkiem, że od daty narodzin lub przyjęcia, upłynęło nie więcej niż dziewięć miesięcy; pracownica przerwała zatrudnienie (zwolniono ją lub sama się zwolniła) w okresie ciąży, pod warunkiem, że płaciła składki przez co najmniej trzy miesiące w ciągu okresu od osiemnastego do dziewiątego miesiąca przed narodzinami dziecka. Świadczenie jest przyznawane przez INPS na wniosek osoby zainteresowanej, który należy złożyć w terminie sześciu miesięcy od narodzin, adopcji lub przyjęcia do rodziny zastępczej, pod rygorem utraty uprawnień.

Dodatek macierzyński od gmin

Przysługuje on matkom będącym obywatelkami Włoch, a także matkom nie będącym obywatelkami Wspólnoty, posiadającym zezwolenie na pobyt i zamieszkującym we Włoszech, na dzieci urodzone po 2 lipca 1999 r. Kwota tego dodatku jest równa 278,35 EUR miesięcznie przez pięć miesięcy, ze skutkiem od 2 lipca 2002 r. i jest przyznawana na każde urodzone dziecko (np. w przypadku urodzenia bliźniąt, przysługuje podwójny dodatek). Dodatek jest przyznawany kobietom, które nie są uprawnione do jakiegokolwiek świadczenia macierzyńskiego na dowolnej innej podstawie (jeżeli otrzymują dodatek macierzyński w kwocie niższej od wyżej wymienionej, może on być przyznany do wysokości różnicy) oraz żyją w rodzinie o niskich dochodach, obliczonych na podstawie indeksu ISE (wskaźnika sytuacji ekonomicznej). W 2004 roku, limit dochodu dla tych celów wynosi 29.016,13 EUR na podstawową trzyosobową rodzinę. O dodatek należy ubiegać się w gminie zamieszkania w ciągu sześciu miesięcy od urodzenia dziecka i jest on wypłacany przez INPS w formie czeku wysyłanego do miejsca zamieszkania matki.

Dodatek na drugie dziecko lub na dziecko adoptowane

Dodatek w wysokości 1000 EUR jest przyznawany matkom zamieszkałym we Włoszech, będącym obywatelkami Włoch lub Wspólnoty, na każde urodzone dziecko (począwszy od drugiego dziecka) lub na dziecko adoptowane (począwszy od pierwszego) w okresie od 1 grudnia 2003 r. do 31 grudnia 2004 r. Po zarejestrowaniu dziecka w *anagrafe* (urząd rejestrowy), gmina (Comune) zamieszkania informuje INPS, który następnie wypłaca dodatek. NIE MA LIMITU ZAROBKÓW.

2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy jest uzależnione od następujących warunków: choroby fizycznej lub umysłowej, potwierdzonej przez lekarzy INPS, o takim charakterze, iż powoduje ona całkowitą i trwałą niezdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy oraz długi okres ubezpieczenia i opłacania składek: 260 składek tygodniowych, co równa się pięciu latom ubezpieczenia, w tym co najmniej 156 (co równa się trzem latom) opłaconym w ciągu pięciu lat poprzedzających ubieganie się o rentę. Ubieganie się o rentę uniemożliwiają: zatrudnienie, rejestracja na liście pracowników rolnych, praca na własny rachunek, rejestracja na listach zawodowych.

2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Choroba zawodowa jest szkodliwą okolicznością, która wpływa na zdolność danej osoby do pracy, a jej źródło jest związane z pracą. Objawy występują wolno i stopniowo wpływają na organizm danej osoby; muszą one wynikać bezpośrednio z wykonywania określonych czynności, które leżą u ich podstawy.

Jeżeli kompetentny lekarz wyznaczony przez lokalny urząd zdrowia (Azienda Sanitaria Locale) (ASL) do przeprowadzenia badań lekarskich stwierdzi wystąpienie choroby zawodowej u danego pracownika i ustali, że spowodowała ona trwały uszczerbek na zdrowiu o określonym poziomie istotności, jest on zobowiązany prawem do przekazania związanego z tym raportu medycznego do pracodawcy lub do właściwego ASL, jako organu nadzorczego uznawanego za oficjalny przez Wydział Dochodzeń Kryminalnych (Polizia Giudiziaria).

Pracodawca musi następnie sporządzić raport nt. choroby zawodowej dla Krajowego Instytutu Ubezpieczeń od Wypadków przy Pracy (Istituto Nazionale Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro), załączając wspomniany raport medyczny.

Jeżeli INAIL rozpozna u pracownika chorobę zawodową, podtrzymując ustalenia raportu, zwiększy kwotę składki ubezpieczeniowej należnej od Agencji (przez okres co najmniej trzech lat), niezależnie od kwestii cywilnej i karnej odpowiedzialności pracodawcy.

Wreszcie, należy przypomnieć, że D.L. No. 277/91 zawsze wskazuje pracodawcę jako bezpośredniego beneficjenta. W konsekwencji, będzie on odpowiedzialny karnie za wszelkie stwierdzone naruszenia.

Świadczenia z tytułu wypadków w skrócie:

Strony ubezpieczone obowiązkowo: pracownicy, osoby pracujące na własny rachunek, personel kontraktowy, sportowcy zawodowi, menedżerowie.

Odszkodowanie zryczałtowane za szkodę biologiczną: z tytułu powikłań spowodowanych szkodą pomiędzy 6 a 15%, uznawana jest odpowiedzialność w ustalonej wysokości, obliczanej na podstawie wieku, płci i procentu utraty zdrowia.

Odszkodowanie w zakresie dochodów: z tytułu powikłań spowodowanych szkodą powyżej 15%, uznawana jest odpowiedzialność za utratę dochodu, która podzielona jest na dwie części. Pierwsza część dotyczy szkody biologicznej, jak wspomniano wyżej, chociaż nie skapitalizowanej. Druga część jest obliczana na podstawie dodatku, na podstawie stopnia powikłań oraz odpowiedniego współczynnika.

Rewizje: potwierdzono możliwość rewizji dochodów przy tych samych stawkach i w ciągu maksymalnie 10 lat od przyznania dochodu z tytułu wypadku lub w ciągu 15 lat w przypadku dochodu wypłacanego z tytułu choroby zawodowej.

Wypadki w drodze do pracy: wypadki, które przydarzą się w drodze pomiędzy domem a pracą są uznawane, pod warunkiem, że nie wystąpił objazd lub przerwa w podróży. W przypadku wypadku drogowego we własnym pojeździe danej osoby, wypadek jest uznawany, pod warunkiem, że użycie własnego pojazdu danej osoby było „uzasadnione potrzebą”, a wypadek nie był spowodowany nadmiernym spożyciem alkoholu, leków psychotropowych, narkotyków lub środków halucynogennych lub prowadzeniem bez prawa jazdy.

Świadczenia finansowe przyznawane przez INAIL, obowiązujące w przypadku wszystkich Krajowych Układów Zbiorowych Pracy (CCNL), są następujące:

- tymczasowe świadczenie dzienne – 60% w ciągu pierwszych trzech dni nieobecności (pracodawca), 60% od czwartego do dziewięćdziesiątego dnia (INAIL), 75% począwszy od 91. dnia; dodatki wypłacane są na zasadach umownych;
- dochody z tytułu trwałej niezdolności do pracy (dla wypadków, które nastąpiły przed 25 lipca 2000 r.); są one różnicowane według stopnia inwalidztwa od 11% i obliczane na podstawie dodatków wypłacanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy; plus $\frac{1}{20}$ za każdego członka rodziny na utrzymaniu;
- wypłata dochodu w formie ryczałtu (z tytułu wypadków przed 25 lipca 2000 r.) Jest ona dokonywana automatycznie przez INAIL z tytułu wypadków i chorób zawodowych z trwałymi powikłaniami, pomiędzy 1.11% a 15%, odpowiednio w dziesiątym lub piętnastym roku wypłaty dochodów;
- dodatek na stałą pomoc osobistą – jest przyznawany pracownikom dotkniętym poważnym inwalidztwem, według odpowiedniej tabeli;

2.5.2. Inne świadczenia socjalne – beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.2.1. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne dla pracowników najemnych

Zostało ono wprowadzone, by pomóc rodzinom pracowników i osób, które przeszły na emeryturę po pracy najemnej, których najbliższe rodziny składają się z więcej niż jednej osoby, a których dochód jest niższy od przedziału corocznie ustalonego prawem. Świadczenie różni się w zależności od liczby członków i dochodu najbliższej rodziny. Przysługuje ono pracownikom, w tym pracownikom pobierającym odprawy z tytułu zwolnień zbiorowych, pracownikom przemieszczającym się oraz pracownikom zatrudnionym w zawodach społecznie użytecznych; pracownikom nieobecny wskutek choroby lub macierzyństwa; pracownikom na urlopie okolicznościowym z tytułu ślubu; osobom pobranym do wojska lub oczekującym na stanowiska z wyboru w administracji rządowej lub związkach zawodowych; bezrobotnym otrzymującym świadczenia; pracownikom leczonym na gruźlicę; emerytom, którzy wcześniej byli pracownikami; członkom spółdzielni. Świadczenie rodzinne przysługuje także pracownikom zatrudnionym na umowę o pracę w niepełnym wymiarze godzin.

Dla celów uzyskania uprawnień do świadczenia, brana jest pod uwagę suma łącznych przychodów wszelkiego rodzaju, podlegających IRPEF (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz dochodów wszelkiego rodzaju, włącznie z dochodami przekraczającymi 1032.92 EUR, zwolnionymi z podatku oraz podlegającymi potrąceniu u źródła. Dochody z pracy należy uwzględniać po potrąceniu składek na ubezpieczenia społeczne. Świadczenie przysługuje jedynie, jeżeli łączna kwota dochodów osiąganych z pracy najemnej, renty lub emerytury i innych świadczeń wynikających z pracy najemnej (dodatków płacowych, dodatków z tytułu bezrobocia itp.), dotyczących najbliższej rodziny jako całości wynosi co najmniej 70% całego dochodu rodziny.

Dana osoba musi złożyć wniosek, wypełniony na jedynym z podstemplowanych formularzy dystrybuowanych przez Krajowy Instytut Ubezpieczeń Społecznych (Istituto Nazionale di Previdenza Sociale) (INPS). Do wniosku należy załączyć zaświadczenie o stanie rodzinnym lub deklarację zastępczą, jak również wszelkie inne dokumenty wymagane w sytuacjach szczególnych. Wniosek należy złożyć do własnego pracodawcy danego pracownika, jeżeli wnioskodawca pragnie wykonywać działalność najemną, pozarolniczą, z wyłączeniem pracowników służby domowej lub rodzinnej; do centrali INPS, jeżeli wnioskodawca jest rencistą, bezrobotnym lub pracownikiem

rolnym, pracownikiem służby domowej lub rodzinnej itp., tj. we wszystkich przypadkach, w których płatności są dokonywane bezpośrednio do INPS.

Pracodawca musi wypłacać dodatek na bezpośredni wniosek pracownika, który wykaże swoje uprawnienia do tego dodatku. W każdym przypadku, pracodawca jest jednak zobowiązany do wypłaty wyłącznie, jeżeli pracownik otrzymał wcześniej zgodę INPS. Zgoda INPS jest wymagana do wypłaty dodatku następującym osobom: dzieciom rodziców żyjących w separacji, dzieciom rodziców rozwiedzionych, dzieciom samotnym uznanym przez oboje rodziców, braciom, siostrom i bratankom/siostrzeńcom, a także niepełnosprawnym krewnym, których 100% inwalidztwa nie zostało jeszcze udokumentowane, członkom rodzin zamieszkałych za granicą.

Świadczenie jest wypłacane przez pracodawcę czynnym pracownikom wraz z płacą. Pracodawca występuje następnie do INPS o zwrot przekazanych kwot.

Dodatek jest wypłacany bezpośrednio przez INPS: pomocom domowym, pracownikom rolnym, bezrobotnym itp.; emerytom wraz z emeryturą.

2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia

Warunki nabycia zasiłku dla bezrobotnych we Włoszech

Warunkiem nabycia prawa do świadczeń dla bezrobotnych we Włoszech jest zarejestrowanie się w urzędzie pracy. Prawo do specjalnego świadczenia mają osoby, które zostały zwolnione na skutek likwidacji miejsca pracy, zakończenia pracy/projektu, cięć personalnych itp.

Osoba bezrobotna we Włoszech ma prawo do zasiłku dla bezrobotnych przez okres 180 dni (osoby w wieku powyżej 50 lat przez okres 270 dni). Specjalny zasiłek dla bezrobotnych przysługuje przez okres 90 dni z możliwością przedłużenia w przypadku recesji. Zasiłek mobilnościowy przyznawany jest zwykle na okres 36 miesięcy, z możliwością przedłużenia do 48 miesięcy dla regionów w Południowych Włoszech.

Przy ustalaniu prawa do świadczeń dla bezrobotnych bierze się pod uwagę: 2 lata ubezpieczenia i 52 tygodniowe składki w ciągu ostatnich 2 lat. W przypadku specjalnego świadczenia dla bezrobotnych, osoba zainteresowana powinna posiadać 10-miesięczne składki w ciągu ostatnich 2 lat w branży budowlanej, a starając się o zasiłek mobilnościowy – przynajmniej 12 miesięcy ubezpieczenia w czym jest przynajmniej 6 miesięcy efektywnej pracy.

Zasiłek jest wypłacany raz w miesiącu i wynosi obecnie 998.5 euro dla osób zarabiających przed zwolnieniem powyżej 1797.31 euro miesięcznie.

Więcej informacji na temat zabezpieczenia społecznego we Włoszech znajduje się na stronie Komisji Europejskiej:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/missoc/index_en.html

lub na stronie INFOR: http://www.infor.pl/dane/?right=opieka_socjalna_1&tresc=tydzien_ue

Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski do Włoch

Bezrobotny z prawem do zasiłku, zarejestrowany w powiatowym urzędzie pracy ma prawo poszukiwać pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej oraz prawo do transferu tego zasiłku za granicę. Formularz E303 potwierdzający prawo do tego transferu, wydawany jest na wniosek bezrobotnego przez wojewódzki urząd pracy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania bezrobotnego.

Możliwość transferowania zasiłku dotyczy osób spełniających poniższe warunki:

- bezrobotny musi poszukiwać pracy w innym państwie członkowskim,
- osoba zainteresowana musi być uprawniona do świadczeń z tytułu bezrobocia,
- osoba zainteresowana nie może być studentem,
- osoba bezrobotna musi być zarejestrowana w urzędzie pracy przez min. 4 tygodnie (urząd ten może uznaniowo skrócić wskazany okres, szczególnie w sytuacji gdy z bezrobotnym wyjeżdża cała rodzina),
- przed wyjazdem w poszukiwaniu pracy, bezrobotny musi złożyć odpowiedni wniosek we właściwym wojewódzkim urzędzie pracy i zabrać ze sobą formularz **E303. Wniosek o wydanie formularza musi zawierać informację na temat pełnego adresu zamieszkania w kraju poszukiwania pracy wraz z kodem pocztowym** (nie może to być adres poste restante, czy schroniska lub pola namiotowego),
- bezrobotny musi poddać się procedurze kontrolnej w drugim państwie członkowskim np. musi wykazywać przed właściwą instytucją, że aktywnie poszukuje pracy, musi stawiać się w tej instytucji na każde jej wezwanie itd.

Po powrocie do kraju w ustalonym wyżej terminie, takiej osobie przysługiwać będzie prawo do kontynuacji zasiłku, o ile nie wykorzystała już całego okresu zasiłkowego łącznie z okresem pobierania zasiłku poza granicami kraju.

W przypadku podjęcia decyzji w sprawie wyjazdu z Polski w celu poszukiwania zatrudnienia w innym niż Polska kraju członkowskim osoba bezrobotna powinna:

1. zgłosić zamiar wyjazdu w swoim powiatowym urzędzie pracy oraz pobrać zaświadczenie niezbędne do wystawienia formularza E303;
2. złożyć wypełniony wniosek o wydanie formularza E303 z odpowiednim wyprzedzeniem w wojewódzkim urzędzie pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania;
3. wiedzieć, że nie zgłoszenie faktu wyjazdu, może spowodować utratę prawa do zasiłku w Polsce, a tym samym to, że nie będzie miała prawa do zasiłku w czasie poszukiwania pracy na terenie państw członkowskich;
4. wiedzieć, że brak odpowiedniego formularza uniemożliwi przyznanie i wypłatę świadczenia, bądź opóźni jego przyznanie;
5. wiedzieć, że przewidziano tylko 7-dniowy termin na przeniesienie się z jednego do drugiego kraju (termin ten będzie zachowany jeżeli w 7 dniu zgłosi się we właściwej instytucji kraju do którego wyjechała). Niedotrzymanie tego terminu spowoduje utratę prawa do zasiłku;
6. zachować trzymiesięczny termin wyjazdu z kraju w celu poszukiwania pracy, do powrotu do kraju (chyba, że znalazła pracę);
7. przed upływem trzech miesięcy zgłosić się w swoim urzędzie pracy w celu wznowienia wypłaty zasiłku na okres uzupełniający;
8. wiedzieć, że transfer zasiłku może odbywać się tylko raz między dwoma okresami zatrudnienia.

3. Warunki życia

3.1. Zakwaterowanie

We Włoszech trudno jest znaleźć mieszkanie za przystępną cenę, szczególnie w większych miastach i regionach turystycznych. Na długi czas pobytu we Włoszech, lepiej jest kupić niż wynajmować mieszkanie.

Informacje o domach czy mieszkaniach do wynajęcia lub na sprzedaż można znaleźć w gazetach z ogłoszeniami lokalnymi, poprzez agencje nieruchomości lub własną sieć kontaktów.

Kontrakty na wynajęcie mieszkania są zwykle podpisywane na okres 4 lat. Jeśli zamierzamy wynajmować mieszkanie na krótszy okres musimy znaleźć właściciela, który zgodzi się na podpisanie wynajmu na krótszy czas, lub znaleźć następcę. Bardzo często do kosztów wynajmu mieszkania doliczana jest, wpłacana na początku zawarcia umowy, kaucja zwrotna w wysokości 3-miesięcznego czynszu.

Włoskie prawo dopuszcza dwie formy podpisania umowy wynajmu: umowa „wolna”, na podstawie której wynajmujący i lokator dochodzą do porozumienia co do wysokości opłaty wynajmu; i umowa oferująca wynajmującemu pewne korzyści skarbowe, pod warunkiem przestrzegania pewnych, ogólnie ustalonych maksymalnych opłat za wynajem mieszkania.

Agencje nieruchomości

Agencje nieruchomości zajmują się głównie kupnem i sprzedażą mieszkań.

W przypadku zakupu nieruchomości, umowa jest podpisywana w obecności włoskiego notariusza, który jest zobowiązany zgłosić akt zakupu do odpowiedniego urzędu, w terminie do 20 dni od momentu podpisania umowy i opłaceniu podatku od zarejestrowania (w wysokości 8%).

Ogłoszeń oferujących wynajem lub sprzedaż mieszkań należy szukać także w regionalnych gazetach. Wydawane są również dwa czasopisma: „*Ville e casali*” – z ogłoszeniami w języku włoskim i angielskim, oraz „*The Informer*” – miesięcznik wydawany w języku angielskim.

Koszt wynajęcia mieszkania – od 480 euro za 25m² do 900 euro za mieszkanie 3 pokojowe.

Przydatne adresy internetowe

Bed&breakfast: www.anbba.it, www.bedandbreakfast.it, www.bbitalia.it

Hostele: www.ostellionline.org

Campingi: www.camping.it, www.campeggitalia.com, www.camping-italy.net

Mieszkania I wynajem pokoi: www.sunia.it, www.sicet.it, www.uppi.it

3.2. Prawo jazdy

Aby móc prowadzić samochód we Włoszech, wystarczy posiadać aktualne prawo jazdy. Obowiązujące prawo wspólnotowe określa zasadę wzajemnego uznawania prawa jazdy uzyskanego w każdym kraju członkowskim.

3.3. System edukacji

Oprócz szkół publicznych, finansowanych przez państwo, młodzież może uczęszczać do szkół prywatnych. We Włoszech istnieje dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa prywatnego. Przedszkola

finansowane są przez władze lokalne. Językiem urzędowym w placówkach szkolnych jest język włoski.

Przedszkole (*scuola dell'infanzia*) – jest nieobowiązkowe, uczęszczają do niego dzieci w wieku od 3 do 6 lat.

Szkoła podstawowa (*scuola elementare/di base*) – dla dzieci od 6 do 13 lat; jest jednolita, trwa pięć lat i kończy się egzaminem, z tym że ocena z egzaminu nie jest brana pod uwagę przy przejściu na następny szczebel szkolny.

Szkoła średnia (*scuola secondaria*) – od 13 do 18 roku życia; podzielona jest na dwa cykle:

- **szkoła średnia pierwszego stopnia** (*scuola media*) – trzyletnia, zakończona egzaminem dającym wstęp do szkoły średniej drugiego stopnia;
- **szkoła średnia drugiego stopnia** – daje możliwość wyboru następujących szkół:
 - liceum klasyczne/humanistyczne (*liceo classico/umanistico*) – pięcioletnie, zakończone maturą;
 - liceum matematyczno–przyrodnicze (*liceo scientifico*) – pięcioletnie, zakończone maturą;
 - szkoła techniczna/technologiczna (*istituto tecnico-tecnologico*) – pięcioletnie, zakończone maturą;
 - szkoła zawodowa (*istituto professionale* i *scuola tecnica*) – dwu–pięcioletnie;
 - liceum artystyczne i muzyczne (*liceo artistico e musicale*) – cztero–pięcioletnie.

Matura (*maturita*) daje wstęp na studia wyższe. Po szkołach czteroletnich absolwent musi ukończyć roczny kurs przygotowawczy, aby rozpocząć studia.

Obowiązek szkolny trwa od 6 do 15 roku życia, obejmuje szkołę podstawową, średnią pierwszego stopnia i rok nauki w szkole średniej drugiego stopnia.

Szkolnictwo wyższe jest podzielone na sektory:

- uniwersytecki – do którego oprócz uniwersytetów należą instytuty politechniczne, uniwersytety prywatne, uniwersytety dla obcokrajowców;
- nie uniwersytecki – do którego należą krótkie studia pomaturalne, studia techniczne, studia artystyczne i muzyczne, szkoły wojskowe i policyjne.

Studia uniwersyteckie podzielone są na trzy poziomy umożliwiające zdobycie:

- stopnia akademickiego (*laurea*) – trzyletni cykl kształcenia;
- stopnia specjalizacji (*laurea specialistica*) – dwuletni cykl kształcenia;
- doktoratu (*dottorato di ricerca*) – trzy–czteroletni cykl kształcenia.

Studia

Teraz Polacy mogą zapisywać się na włoskie uczelnie na równych prawach ze studentami unijnymi. Tuż po maturze lub na pierwszych latach studiów mogą składać wnioski o przyjęcie na studia I stopnia. Trwają one trzy lata i zakończone są dyplomem uprawniającym do pracy zawodowej. Naukę można kontynuować przez kolejne dwa lata na studiach specjalistycznych II stopnia. To podobna droga, jaką w Polsce mają do przejścia ci, którzy idą najpierw na studia licencjackie a potem magisterskie. Tylko medycynę, farmację, ortodoncję, weterynarię, inżynierię i architekturę studiuje się we Włoszech w jednolitym cyklu, który trwa pięć lub sześć lat.

Z dyplomem studiów pierwszego i drugiego stopnia można kontynuować naukę na studiach podyplomowych, zwanych tutaj Master. Poprzez udział w konkursach ogłaszanych przez uczelnie możliwe jest także ubieganie się o miejsce i stypendium na studiach doktoranckich.

Egzaminy wstępne przewidziane są tylko na niektórych kierunkach. Wszędzie jednak obowiązuje podstawowa znajomość włoskiego, którą można doskonalić podczas studiów na uczelnianych kursach języka dla cudzoziemców.

Jak zapisać się na studia?

Wnioski o przyjęcie na studia można składać w sekretariacie wybranej uczelni osobiście lub pocztą. Składać można kopie dokumentów, zaś oryginały należy dostarczyć w przypadku przyjęcia na uczelnię.

W terminie określonym przez uczelnię należy dołączyć przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego:

- wniosek o przyjęcie na uczelnię – formularz dostępny na stronie internetowej Instytutu Kultury Włoskiej,
- świadectwo znajomości języka włoskiego – świadectwo ukończenia kursu językowego w Polsce lub za granicą, certyfikat językowy lub wyciąg z indeksu z oceną z lektoratu,
- świadectwo maturalne zalegalizowane przez właściwe kuratorium i poświadczone przez biuro legalizacji MSZ oraz zalegalizowane i uwierzytelnione w Konsulacie Włoch w Warszawie,
- „dichiarazione di valore” – dokument wydawany przez Konsulat w Warszawie, oznaczający, że polskie świadectwo maturalne jest akceptowane we Włoszech,
- zdjęcia.

Więcej informacji:

www.pubblica.istruzione.it

www.miur.it

Oplaty za studia

Uczelnie publiczne we Włoszech pobierają czesne od studentów. Jest ono zdecydowanie niższe od opłat na uczelniach prywatnych i uzależnione jest od ocen oraz sytuacji ekonomicznej studentów. Każda uczelnia ma fundusz stypendialny.

Przykładowe opłaty za studia:

- Università Cattolica – medycyna od 2,2 tys. do 5 tys. euro; ekonomia, matematyka, fizyka od 1,5 do 4,4 tys. euro; prawo, języki, nauki polityczne od 1,4 do 4,2 tys. euro,
- Bocconi w Mediolanie – od 3,7 do 8,5 tys. euro,
- Università Ca' Foscari di Venezia, uczelnia państwowa – od 169 do 1 tys. euro,
- Università degli Studi di Firenze, uczelnia państwowa – od 527 do 1,3 tys. euro,
- Università degli Studi di Roma, uczelnia państwowa – od 473 do 832 euro,
- Università per Stranieri di Siena, Uniwersytet dla Cudzoziemców w Sienie – 723 euro.

Okres nauki

Rok szkolny we Włoszech zaczyna się około połowy września i kończy około połowy czerwca (daty rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego zależą od ustaleń regionalnych).

Każdy region ustanawia własny kalendarz roku szkolnego, modyfikowany przez poszczególne szkoły w zależności od wymagań programowych.

Generalnie dniami wolnymi od nauki są: wszystkie niedziele, 1 stycznia, 6 lutego, Poniedziałek Wielkanocny, 25 kwietnia, 1 maja, 2 czerwca, 15 sierpnia, 1 listopada, 8 grudnia, 25 i 26 grudnia oraz Dzień Świętego Patrona.

Przewodnik po polsku po włoskim systemie szkolnictwa

Na wniosek nauczycieli i rodziców dzieci cudzoziemców Urząd Miejski w Rzymie (Comune di Roma) we współpracy z CIDI (Centro Iniziativa democratica degli insegnanti) wznowił wydanie przewodnika „Una scuola per tante culture”

Przewodnik przeznaczony jest dla rodziców-obcokrajowców. Napisany został po włosku i przetłumaczony na 7 języków, w tym na język polski. Przy pomocy tej publikacji rodzice polskich dzieci mogą lepiej zrozumieć jak działa system szkolnictwa we Włoszech. Przewodnik jest bezpłatny i można go nabyć w sekretariacie szkoły albo kontaktując się bezpośrednio z CIDI, e-mail: cidi.roma2@flashnet.it

Warto wspomnieć, że włoska szkoła jest otwarta dla wszystkich obcokrajowców w wieku szkolnym, którzy przebywają na terytorium Włoch, niezależnie od tego, czy są tu legalnie czy nie. Na ogół dzieci zapisuje się do szkoły w styczniu na kolejny rok szkolny, jednak w wyjątkowych przypadkach każde dziecko może być zapisane w trakcie roku szkolnego.

3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

Od 1 maja 2004 r. kwalifikacje obywateli polskich uznawane są na zasadach obowiązujących w UE, to znaczy:

- w celu podjęcia pracy – uznaje pracodawca;
- w celu podjęcia pracy w zawodzie regulowanym (czyli zawodzie, którego podjęcie lub wykonywanie jest uzależnione od spełnienia określonych wymogów określonych w przepisach prawnych danego państwa członkowskiego, przy czym każde państwo posiada własną listę zawodów regulowanych) – na podstawie tzw. dyrektyw ogólnych (89/48/EWG, 92/51/EWG, 99/42/WE) lub dyrektyw sektorowych (w przypadku zawodów: lekarza, lekarza stomatologa, lekarza weterynarii, pielęgniarce, położnej, farmaceuty, architekta);
- dla celów akademickich (dalszego kształcenia się) – regulowane prawem wewnętrznym państw członkowskich: poszczególne państwa określają zasady uznawalności świadectw i dyplomów.

System uznawalności dyplomów odnosi się tylko i wyłącznie do profesji, do których wykonywania w kraju pochodzenia niezbędne jest posiadanie określonych kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych wiedzą teoretyczną i praktyczną nabytą w trakcie pełnego cyklu kształcenia.

Generalnie, system uznawalności dyplomów nie sprowadza się do automatycznego uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w kraju pochodzenia. Każde podanie złożone we Włoszech czy innym kraju UE/EOG jest rozpatrywane indywidualnie przez kompetentne władze.

Aby otrzymać informacje dotyczące uznawalności świadectw i dyplomów, należy zwrócić się do informacyjnego centrum uznawalności wykształcenia, NARIC – *National Academic Recognition Information Centre*, który posiada swoje siedziby w każdym państwie członkowskim.

Kontakt we Włoszech:

CIMEA – Centro di Informazione sulla Mobilita e le Equivalenze Accademiche

Fondazione Rui

Viale XXI Aprile 36

Tel. : (00 39) 06 8 632 1281

Fax : (00 39) 06 8 632 2845

e-mail : info@fondazionerui.it

<http://www.fondazionerui.it>

<http://www.enic-naric.net>

<http://www.cimea.it>

Informacji na temat uznawalności wykształcenia we Włoszech można również szukać w Ambasadzie i Konsulatach Republiki Włoskiej w Polsce.

3.5. Kursy języka narodowego

We Włoszech kursy językowe dla cudzoziemców prowadzą prawie wszystkie ośrodki akademickie. Rolę taką spełniają specjalne Centra Językowe „*Centri linguistici di ateneo*” – (Cla). W Perugii (<http://www.unistrapg.it>) i Sienie (<http://www.unistrasi.it>) mieszczą się uniwersytety dla obcokrajowców przygotowane do nauczania studentów zagranicznych na różnych kierunkach. Ponadto we Włoszech istnieje wiele innych placówek, w których można uczyć się języka włoskiego: szkół językowych, stowarzyszeń kulturalnych, centrów szkolenia zawodowego czy centrów doradztwa dla młodzieży.

Przydatne adresy stron internetowych:

- <http://www.esteri.it/polestera/dgrclettorai.htm> – wykaz wydziałów italianistyki poza granicami Włoch
- <http://www.ladante.it/index.asp> – Stowarzyszenie Dante Alighieri prowadzące kursy językowe i uprawnione do przeprowadzania językowych egzaminów państwowych
- <http://www.italica.rai.it/principali/lingua/comune.htm> – strony o kulturze i języku włoskim

3.6. System opieki zdrowotnej

3.6.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych

Włoska Służba Zdrowia nosi nazwę „*Servizio Sanitario Nazionale*”.

Dostępu do narodowego systemu zdrowotnego we Włoszech dokonuje się poprzez zwrócenie się do lokalnej jednostki medycznej AUSL (*Azienda Unita Sanitaria Locale*) o nadanie „narodowego numeru zdrowotnego”, a następnie poprzez wybór lekarza ogólnego lub pediatry, znajdujących się w specjalnych rejestrach w regionalnych urzędach zdrowia. Wybór lekarza gwarantuje dostęp do różnego rodzaju świadczeń medycznych, w większości bezpłatnych, np. wizyt w przychodni

i domowych, skierowania na wizyty do specjalistów, niezbędnych badań, opieki pielęgniarki, kuracji sanatoryjnej itp.

Wizytę domową, (możliwą tylko i wyłącznie wtedy, kiedy pacjent nie może sam udać się do lekarza), należy zamówić przed godz. 10 rano (od poniedziałku do soboty). Wizyty zgłoszone po godz. 10 będą miały miejsce dopiero przed południem dnia następnego.

Gdzie uzyskać informacje?

Informacje o świadczeniach zdrowotnych można uzyskać w Unita Sanitaria Locale – USL. Wykaz ośrodków znajduje się w hotelach, gminach i książkach telefonicznych.

Jakie świadczenia można otrzymać?

W celu zapewnienia dostępu do świadczeń zdrowotnych, należy przekazać kartę EKUZ (Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego) do USL i uzyskać zaświadczenie o uprawnieniu do świadczeń – zielony formularz (Modularno per l'Assistenza Sanitaria Agli Assicurati di Istituzioni Ester di Malattia In Temporaneo Soggiorno in Italia) oraz listę lekarzy praktykujących w ramach systemu państwowego. Lekarz obciąża pacjenta opłatą.

Leczenie szpitalne

Lekarz decydujący o konieczności hospitalizacji wydaje zaświadczenie (proposta di ricovero), które na ogół uprawnia do leczenia po obniżonej cenie w niektórych szpitalach. Zaświadczenie to należy zanieść do USL w celu zatwierdzenia. W USL można także uzyskać listę uprawnionych szpitali.

Za co trzeba zapłacić?

Za przypisane lekarstwa należy zapłacić opłatę zryczałtowaną nie podlegającą refundacji. Jeśli na rachunku z apteki znajduje się słowo ticket, oznacza, że należy zapłacić pełne (100%) koszty lekarstw.

Informacje dodatkowe

Jeśli staramy się o świadczenia we Włoszech, niezbędna będzie fotokopia formularza wraz z oryginałem. Oryginał zostanie nam zwrócony, lecz kopia zatrzymana.

Jeśli nie posiadamy zaświadczenia z USL, należy zapłacić za leczenie i późniejszy zwrot kosztów może być utrudniony i obejmować tylko część poniesionych kosztów. Jeśli została poniesiona pełna cena za lekarstwa, należy zachować nalepki cenowe oraz dowód zapłaty – bez nich nie ma możliwości uzyskania refundacji.

Pomocy medycznej w porach nocnych oraz w dni świąteczne udziela Guardia medica pro noturna et festiva.

3.6.2. Ubezpieczenie zdrowotne

Ubezpieczenie zdrowotne we Włoszech jest obowiązkowe dla wszystkich. Składka na nie wynosi 5% dochodów.

3.6.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych we Włoszech

Z dniem 1 stycznia 2006 r. nastąpiły istotne zmiany dotyczące dokumentów niezbędnych do uzyskania świadczeń medycznych w krajach UE/EOG. Dotychczasowy papierowy formularz E 111 przestał obowiązywać, zastąpiony przez plastikową Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ). Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie jest jednak dowodem ubezpieczenia

w Narodowym Funduszu Zdrowia uprawniającym do świadczeń zdrowotnych na terytorium Polski. Oznacza to, że osoba ubezpieczona w NFZ może posługiwać się EKUZ wyłącznie w innych państwach członkowskich.

EKUZ zawiera następujące informacje:

- Imię,
- Nazwisko
- Datę urodzenia
- PESEL
- Numer identyfikacyjny instytucji, która wydała Kartę,
- Numer identyfikacyjny Karty
- Data ważności Karty

Informacje te, to jedyne dane zawarte na Karcie. Każde państwo członkowskie wydaje Kartę we własnym języku urzędowym, zawierającą ten sam zestaw danych.

Prawo do otrzymania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają osoby ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia. Każda osoba ubezpieczona, także członek rodziny, otrzymuje własną Kartę. A zatem, gdy np. na wakacje wyjeżdża czteroosobowa rodzina, każdy jej członek, w tym dzieci, powinien zaopatrzyć się w EKUZ.

Karta jest wydawana osobom wyjeżdżającym czasowo do innego państwa członkowskiego, np.:

- w celach turystycznych;
- w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych;
- w związku z krótką podróżą służbową;
- w celu podjęcia studiów;
- pracownikom oddelegowanym do pracy za granicę przez polskiego pracodawcę.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie przysługuje osobom, które przestały podlegać polskiemu ustawodawstwu, np. w związku z podjęciem pracy w innym państwie członkowskim, oraz osobom, których ubezpieczenie w NFZ wygasło.

Aby otrzymać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego należy złożyć wniosek w Oddziale Wojewódzkim lub Delegaturze Narodowego Funduszu Zdrowia właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wniosek można otrzymać w Oddziale lub Delegaturze albo pobrać na stronie <http://www.nfz.gov.pl/ue/index.php?katnr=5&dzialnr=4&artnr=1828>

Wypełniony wniosek wraz z załącznikami należy złożyć w Oddziale w jeden z następujących sposobów:

- osobiście;
- pocztą;
- faksem.

[Adresy i numery telefonów Oddziałów Wojewódzkich NFZ i Delegatur](#)

EKUZ, podobnie jak dotychczasowy formularz E 111, uprawnia do korzystania z niezbędnych świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim w takim zakresie, który umożliwi kontynuowanie zaplanowanego pobytu w tym państwie w bezpiecznych warunkach z medycznego punktu widzenia.

EKUZ nie daje żadnych uprawnień, jeżeli celem podróży jest odbycie planowego leczenia.

Karta uprawnia do korzystania w innych państwach z opieki tylko tych placówek, które działają w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia. Za leczenie prywatne pacjent musi zapłacić we własnym zakresie. W większości państw także placówki, działające w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia, pobierają pewne opłaty od ubezpieczonych. EKUZ nie zwalnia z poniesienia tych kosztów.

Więcej informacji: <http://www.nfz.gov.pl/ue> – Narodowy Fundusz Zdrowia

Data przygotowania informacji:

Październik 2008 r./ Luty 2009- aktualizacja linków internetowych.

Osoba przygotowująca informacje:

Doradca EURES Marta Sadłowska z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie.